

مذاکرات مجلس شورای ملی

صورت مشروح مذاکرات مجلس روز پنجشنبه (۲۷) آذرماه ۱۳۴۸

فهرست مطالب:

- ۱ - قرائت اسامی غائبین جلسه قبل .
- ۲ - بیانات قبل از دستور آقایان : دکتر شفیع امین - دکتر متین - عباس میرزائی - دکتر عاملی .
- ۳ - تصویب صورت جلسه .
- ۴ - تقدیم یک فقره لایحه بوسیله آقای دکتر مجیدی وزیر کار و امور اجتماعی .
- ۵ - تقدیم یک فقره لایحه بوسیله آقای مهندس بدیع معاون وزارت آبادانی و مسکن .
- ۶ - تقدیم یک فقره آئین نامه و یک فقره بودجه ششماهه مؤسسه استاندارد و دو فقره اصلاح بودجه بوسیله آقای قوام صدری معاون وزارت دارائی .
- ۷ - طرح گزارش شور اول و طرح و تصویب فوریت و اصل گزارش کمیسیون برنامه راجع به افزایش اعتبارات عمرانی برنامه چهارم و ارسال به مجلس سنا .
- ۸ - طرح گزارش شور اول کمیسیون اقتصاد راجع به لایحه تکمیل نامه های مبادله شده بر اساس قانون جلب سرمایه های خصوصی کشور های متحده امریکای شمالی .
- ۹ - اعلام وصول و قرائت چهار فقره نامه های رسیده از دولت در اجرای قانون نحوه خرید ماشین آلات .
- ۱۰ - ختم جلسه .

مجلس ساعت نه صبح بریاست آقای عبدالله ریاضی تشکیل گردید

غائب بی اجازه - آقای :

مهندس ناصر بهبودی .

غائبین مریض - آقایان :

- فضائلی - دکتر ضیائی - مهندس برویز بهبودی -
 دکتر عدل طباطبائی - مهندس معتمدی - پابنده -
 ارسنجانی - پردلی - پزشکی - جاماسی - دکتر خیر اندیش -
 دکتر رفعت - فروتن - دکتر موثقی - دکتر مهدوی .

۱ - قرائت اسامی غائبین جلسه قبل

رئیس - اسامی غائبین جلسه قبل قرائت میشود .

(شرح زیر خوانده شد)

غائبین با اجازه - آقایان :

- ریگی - محمداسدی - مرتضوی - رضازاده - مانی -
 مهرزاد - مهندس عدل - مهاجرانی - مهندس بریمانی -
 مهندس ریاحی - شاهنده - حی - سلیمانی کاشانی - صادقی -
 دکتر کلالی - بانو ابتهاج سمیعی .

۲ - بیانات قبل از دستور آقایان : دکتر شفیق امین - دکتر متین - عباس میرزائی - دکتر عاملی رئیس - نطق های قبل از دستور را شروع میکنیم آقای دکتر شفیق امین بفرمائید .

دکتر شفیق امین - شکر نعمت نعمت افزون کند از چند روز قبل بمناسبت جشن نجات آذربایجان و روز آرتش مراسم و مجالس جشن سرور و سپاسگزاری و تشکر از پیشوای عالیقدرمان شاهنشاه آریامهر و تقدیر و تشکر از خدمات ارزنده آرتش شاهنشاهی که در اجرای فرمان فرمانده بلند پایه خود در نجات آذربایجان جان بازی و فداکاری نموده و وظیفه مقدس سربازی خود را به حد اکمل انجام داده اند تقدیم نمایم .

در این روزها در تمام شهرها و قصبات کشور مخصوصاً شهرها و قصبات آذربایجان مراسم جشن و سپاسگزاری و دعا بر سلامتی وجود شاهنشاه برپا بود . عموم ملت و مردم این روز را بزرگ میشمارند و تقدیر و تحسین میکنند (صحیح است) در یکساله آذر ۱۳۲۴ تا آذر ۱۳۲۵ ملت ایران عموماً و مردم آذربایجان خصوصاً نقش عمده داشتند ملت ایران از شرق و غرب و جنوب و شمال

در تازاحتی و کابوس وحشت و اضطراب بودند با توجه باوضاع جنگ جهانی دوم و خاتمه آن و فداکاریهای ایران در پیروزی متفقین که ایران پل پیروزی نام گرفته بود از جریان پیش آمد آذربایجان ناراحت گردیده و برای نجات برادران و خواهران آذربایجانی خود با تمام قوا تلاش و کوشش کرده و علاقه نشان میدادند در شهرها و قصبات و دهات آذربایجان و گوشه و کنار شمالغرب ایران در زادگاه زردشت فداکاریها و مبارزات ملی ساکنین این خاک مقدس در جریان بود و جانبازی و فداکاریهای محلی در هر گوشه و کنار آذربایجان انجام میدادند (صحیح است) و برای مبارزه با خصم و اجنبی پرستان باشجاعت مبارزه میکردند که مختصری از آنها بشکل صدها شعر و قصیده و نشریه و صدها جلد کتاب چاپ شده و حماسه های بزرگ ملی و میهنی آفریده است که برای همیشه در تاریخ میهن ما ثبت

و ضبط خواهد بود . مادران به فرزندانشان ، پدران به فامیلشان ، برادر با برادرش و دوست با دوست ، همسایه با همسایه همه هم پیمان شده بودند که برای نجات وطن خود تا آخرین قطره خون مبارزه بکنند (صحیح است) الهام بخش این همه ایمان و این همه روح فداکار و جانبازی و این همه حماسه های ملی یا عنایات خدای یکتا اولین نقطه انکاء و بزرگترین و عالی ترین مقام باستانی و ملی و وطنمان بود . الهام بخش نیروهای لایزال ملی که آفریننده بزرگترین ایمان و این همه احساسات پاک و بی آلایش مقام شامخ سلطنت و وجود مقدس شاهنشاه ایران بود (صحیح است) میلیونها ایرانی در مملکت و دور از وطن برای نجات آذربایجان و رهایی یک قسمت از ایران عزیز و ایرانیان ساکنین این مرز و بوم مقدس که اسیر بنجه یک مشت بی وطن و اجنبی پرست بودند کوشش و تلاش میکردند و آرزو میکردند برای نجات آذربایجان از شاهنشاه بزرگ اجازه بگیرند و در صفوف سربازان آرتش ملی جانبازی بنمایند و آرزو میکردند که پیشوای با عظمت ایران اجازه صادر فرمایند تا همه با هم برای از بین بردن زور و قدری و اجنبی پرستان و پاک نمودن زادگاه زرتشت را از احجاب آنها

قیام نمایند در شهرستانها و بخش ها و قصبات و دهات و هر گوشه و کنار آذربایجان و قسمتی از کردستان همه متحد تشکیل گروههای کوچک و بزرگ و متشکل برای نجات وطنشان مهیا بودند و زیر پرچمی کوشش نموده و تلاش میکردند و منتظر فرمان شهربار بیدار دل و پادشاه ملت دوست و پیشوای بزرگ خود بودند . و ایمان داشتند که همه ملت با آنها همراه و هم آهنگ میباشد ولی یک قلب محکم و پر عاطفه یک وجود مقدس یک سرپرست عالیرتبه و یک پیشوای مقتدر و دانا بیش از همه برای برادران و خواهران آذربایجانی فکر میکند و تلاش و کوشش دارند منتها با توجه به علل سیاسی روز منتظر فرصت و موقع مناسب بودند و باتدبیر میاندیشند تا روزهای تاریک سال ۱۳۲۴ به ۲۰ آذر رسید و روز ۲۰ و ۲۱ آذر ماه ۱۳۲۵ فرا رسید ملت و مردم آذربایجان که گوش بفرمان شاهنشاه داشتند و مهیا و حاضر بودند دوشادوش برادران سرباز

خود خاک پاک میهن را از لوث وجود اجنبی پرستان و خائنین و مزدوران خارجی پاک نمودند . جادار دکه هر سان در بزرگداشت این روز تاریخی سخنها بگوئیم و حماسه های ملی و میهنی را یاد کنیم و با تقدیم سپاسگزاری پیشگاه شهربار بزرگمان و وظیفه ملی و میهنی خود را انجام بدهیم و از فداکاری و جانبازی افسران و سربازان تشکر کنیم و بروح شهدای وطن و مردم آزاده این مرز و بوم مقدس درود بفرستیم .

سپاس بی حد برخدای یگانه که بعد از سال ۱۳۲۵ میهن ما با وجود مشکلات فراوان سیاسی - اجتماعی و اقتصادی با کفایت و درایت پیشوای بزرگمان روز بروز در شاهراه ترقی و تمدن پیش رفته است از سال ۱۳۲۵ تا سال ۱۳۳۲ . باز اشکالات بزرگی موجود بود که با عنایات پروردگار یکتا و رهبری زهیر خردمند و بلند نظر و دانشمند و مسترور از امواج پرخطر حوادث نجات یافته و دوره دیگری بین سال های ۳۲ تا ۱۳۴۱ ترقی راضی نموده از سال ۱۳۴۱ یک فصل نوین و روشن و درخشانه با صدور فرمان انقلاب سفید با منشورهای روشن و پر فروغ ملت و میهن را از بندهای دیرین نجات داد هر سال و هر ماه و هر روز که میگردد انقلاب سفید ثمرات مفید و عالی برای اجتماع ایرانی و ساکنین این آب و خاک باستانی همراه دارد امنیت و ثبات سیاسی و اجتماعی و اقتصادی و پیشرفتهای صنعتی و کشاورزی و فرهنگی و دانشگاهی و راه سازی و سد سازی موجب سر بلندی ایران و ایرانی و اعجاز و تحسین جهانیان و جهان متمدن میباشد که هر روز پیش و بیشتر خواهیم رفت خوشبختانه بعد از آن تاریخ تا ۵ آذر روزهای خوش دیگری نیز در بر دارد . روز ۲۳ آذر ماه مصادف با روز بهداشت شیر و خورشید سرخ ایران بود شیر و خورشید سرخ ایران با توجهات عالی شاهنشاه رضاشاه کبیر تأسیس شده و با مراسم و توجهات عالی شاهنشاه آریامهر و تحت نظر مستقیم و الاحضرت شمس بهلوی خدمات ذقیمت و بزرگ امدادی و درمانی و بهداشتی و اجتماعی و فرهنگی انجام داده که وظیفه ملی و انسانی و بشر دوستی خود را بعد اعلان انجام میدهد (صحیح است) و نیز بیمارستانها و درمانگاههای

شهرها به این مؤسسه واگذار شده امیدوارم با هدایت و الاحضرت و زحمات شبانه روزی کارمندان فداکار این مؤسسه مخصوصاً زحمات و فعالیت و فداکاریهای همکار محترم مان جناب آقای دکتر خطیبی بیش از پیش موفق شوند خدمات ارزنده مؤسسه شیر و خورشید سرخ ایران در چند سال اخیر از سطح مملکتی گذشته در خارج از کشور خدمات بزرگی در ممالک همجوار مکه معظمه . مدینه منوره . اردن . ترکیه . سوریه و عراق و سایر کشورها که احتیاج بکمک دارند انجام میدهد و وظیفه بشر دوستی و انسانی خود را بنحو احسن اجرا میکنند مخصوصاً در دو سال پیش مقدار زیادی خون و وسایل امدادی و درمانی بهمسایگان فرستادند که بزرگترین وظیفه همسایگی را در باره آنها انجام دادند یعنی هر سانحه و هر بله ای که پیش میآید مؤسسه شیر و خورشید سرخ موظف است که در باره آنها و وظیفه کمک خود را انجام بدهد اینها همه موجب تشکر و سپاسگزاری است امیدواریم همیشه این مؤسسه خیریه بزرگ جهانی و سایر مؤسسات خیریه مخصوصاً سازمان شاهنشاهی خدمات اجتماعی هم که وظایف سنگین و بزرگی عهده دار هستند و مخصوصاً در جاهای دور دست و دهات خدمات ارزنده انجام میدهند در انجام خدمات نیک و اجرای نیات بشر دوستانه پیشوای بزرگ ما که عین خواسته ملت ایران و عین خواسته ۲۷ میلیون ایرانی است جامه عمل ببوشانیم (احسن - احسن) .

رئیس - آقای دکتر متین بفرمائید .

دکتر متین - جناب آقای رئیس . همکاران ارجمند . قبل از اینکه عرایضم را شروع کنم از فرصت استفاده میکنم و از اینکه همکار ارجمند و عزیز ما همکار داغ دیده ما سرکار عالی علیه بانو نیره ابتهاج سمعی پس از تحمل مصائب و بلیه ای که برای ایشان و خانواده ایشان نازل شده پس از گذراندن ایام سوگواری مجدداً به جمع ما پیوستند . من از این فرصت استفاده می کنم و از طرف همکاران ارجمند ایشان تسلیت عرض می کنم و از خداوند بزرگ برای خانم نیره ابتهاج سمعی و خانواده سمعی صبر فراوان

آرزو می‌کنم و توفیق ایشان و خانواده ایشان را در راه خدمت به شاهنشاه و مین عزیز از درگاه خداوند مسئلت می‌نمایم (بانو ابتهاج سمعی - سپاسگزارم) بنده افتخار دارم از طرف دوستان و همشهریان و موکلین عزیزم این افتخار نصیب بنده بشود که ترجمان احساسات آنها در امر سپاسگزاری از پیشگاه شهبانوی عزیز در مورد ساختمان زایشگاه بسیار مجهز که جوایگوی احتیاجات مردم بابل و اهالی حومه بابل است بشوم و چون می‌بینم نامه‌ای را که همشهریه‌های من نوشته‌اند و متن آن درخور آن هست که در ساحت مقدس مجلس قرائت شود ترجیح میدهم عین نامه را قرائت کنم تا توجه پیدا کنید که مردم ایران خوشناسند، سپاسگزارند و آنچه در باره آنها بشود و آنچه میشود همیشه در مد نظر دارند و برای این کار سربازان نثار و فداکار شاهنشاه عزیز و مملکت خودشان هستند (صحیح است).

البته بعد از عنوان با نهایت احترام از آنجائیکه آنجناب همیشه همه وقت در امر خیر پیشقدم بوده و خواسته‌های قانونی مردم حوزه نمایندگی خود را با تلاش و حسن نیت و انسان دوستی و مین پرستی خود بانجام میرسانید این بار نیز یکی از مشکلات اساسی که خواسته تمامی اهالی این شهر میباشد با آنجناب در میان گذاشته و اطمینان داریم که در ثمر رساندن این امر حیاتی از هیچ کوشش و تلاشی دریغ نخواهید فرمود همانطور که مستحضرید چندی پیش بنا بر مطاع مبارک شهبانوی گرامی ایران زایشگاه مدرن و مجهزی وسیله بنگاه حمایت مادران و نوزادان بنام ۲۵ شهریور در قریه بابلکنار در ۲۲ کیلومتری شهر بابل احداث و مشغول کار گردید که الحق با وجود کارکنان حاذق و صدیق مانند آقای دکتر کوشا رئیس و پزشک زایشگاه - زایشگاه نمونه‌ای در این استان بوده و یکی از بزرگترین مشکلات این شهر مرتفع گردید ولی مسئله مهمی که میبایست با توجه نمود وضع جاده و خرابی آن میباشد که بخصوص در موقع بارندگی بطور کلی جاده قابل عبور نبوده و هر آن ممکن است که زائونتا رسیدن به زایشگاه در اثر معطلی بواسطه دست اندازهای زیاد و خرابی راه وضع حمل نموده و یا زیان جانی بی‌آرید روی این اصل و توجهات انسانی از جنابعالی استدعا می‌نمایم ضمن اعلام اظهار تشکر و قدردانی

از طرف اهالی بابل نسبت به شهبانوی گرام و بنگاه حمایت مادران و نوزادان و همچنین قدردانی و سپاس از آقای دکتر کوشا رئیس و پزشک زایشگاه در پشت تریبون مجلس شورای ملی از طریق وزارت راه این مشکل را در میان کشیده و بهر طریقی که ممکن است اقدامی برای اسفالت نمودن این جاده ۲۲ کیلومتری مبدول فرموده و تارفع خطر جانی برای مراجعان زایشگاه گردد و یا اینکه اگر فعلاً امکانی برای این امر موجود نیست لااقل این جاده را مورد توجه وزارت راه قرار دهید تا هرده روز و یا یکماه با بولدوزر نسبت به تسطیح جاده مذکور اقدام گردد ضمناً مدتی است که ساختمان ۳۰ تختخوابی زایشگاه در بیمارستان بابل از طرف آقای سید حسین فلاح نوشیروانی ساخته شده (نوشیروانی همان کسی است که چندی قبل بنده از پشت همین تریبون راجع به کارهای نیکو که در شهر بابل کرده صحبت کردم و الان هم مقداری از مخارج پلی تکنیک را که دارند میسازند نقل کرده، و علاوه بر آن مبلغ ششصد هزار ریال جهت مخارج تجهیزات آن نقداً پرداخت نموده) ولی متأسفانه تا این تاریخ افتتاح نگردیده و استدعا داریم از وزارت بهداشت درخواست نمایند که هرچه زودتر نسبت با افتتاح این زایشگاه اقدام لازم مبدول فرمایند در خاتمه خواهشمند است خواسته‌های اساسی اهالی این شهر را در پشت تریبون مجلس شورای ملی به اولیای مربوطه اعلام فرمائید بینهایت متشکریم.

محمدعلی حسین زاده مدیر عامل شیر و خورشید و نایب رئیس انجمن شهر و ابوالقاسم معتقدی نایب رئیس انجمن شهر و تعدادی بیشماری امضا از سرشناسان بابل حوزه انتخابیه بنده بنده در عین حال اهمیت این ۲۲ کیلومتر راه را که در قسمت شرق بابل واقع شده و یک منطقه وسیع بندپی شرقی و غربی را بشهر بابل اتصال میدهد از پشت این تریبون از لحاظ کشاورزی و اقتصادی بعرض رساندم و در اینجا مجدداً تکرار می‌کنم و بعرض میرسانم که وزارت راه در کمال حسن نیت و با حداکثر امکاناتی که داشته در امر پل سازی و نگهداری راههای فرعی و ساختن راههای اصلی مجاهدت کرده و بطور تحقیق نمونه یکی

از سازمانهای خوب دولت خدمتگزار است و بنده از جناب آقای مهندس شالچیان صمیمانه تشکر می‌کنم برای اینکه بنده از ایشان خواستم که پل روی رودخانه خسرون که بین بند پی شرقی و غربی هست و اهالی این دو قریه را که تقریباً ۹۰ هزار نفر هستند با هم مرتبط می‌کند تا از نظر رفیع احتیاجات خودشان و همچنین ارتباط با مردم بابل در زحمت نباشند، بنده از ایشان خواهش کردم که این پل را بسازند و این از هر کاری برای مردم این منطقه واجب تر و اساسی تر است توجه فرمائید یک وزیر خدمتگزار یک وزیر ی که میخواهد منویات شاهنشاه را اجرا کند بلافاصله استدعای بنده را مورد توجه قرار داده و این نامه را می‌نویسند.

اداره راه استان مازندران

خواهشمند است دستور فرمائید فوراً محل پل روی رودخانه خسرون در بند پی غربی منتهی الیه جاده فرعی از ضلع شرقی قصر اعلی حضرت همایون شاهنشاه آریامهر را که گنج افروز و بند پی غربی و شرقی را بهم متصل می‌کند بازدید نموده و با ارسال کروکی از رودخانه و جاده‌های مربوطه و مشخصات پل مورد احتیاج برآورد و هزینه ساختمان آنرا گزارش نمائید

وزیر راه (اخلاقی - هنوز که ساخته نشده مثل پل دزفول)

جناب آقای اخلاقی این فوق العاده شایان اهمیت و توجه است بایک تذکری که ما به وزیر میدهم بلافاصله دستور میدهد به مدیر کلش که برودمحل را بازدید کند، نقش برداری کند و هزینه را برآورد کند تا به مناقصه داده بشود و این پل ساخته بشود، جناب آقای معاون وزارت راه وقتی که وزارتخانه شما و وزیر شما با این سرعت و قاطعیت کار می‌کند بنده از جنابعالی خواهش می‌کنم این موضوع را یادداشت فرمائید که این جاده فرعی که شرق و غرب بابل - سمت جنوب بطرف بند پی یعنی یک منطقه اقتصادی و کشاورزی که ۹۰ هزار جمعیت دارد دارای جاده فرعی است و جاده فرعی را هم ساخته اند دستور اکید صادر فرمائید نگهداری کنند چون حتی مردم آمل و بابل از این زایشگاه ۲۵ شهریور که با هم شهبانوی ارجمند ساخته شده استفاده می‌کنند یعنی حتی از بسابل زائونتا می‌برند به زایشگاه ۲۵ شهریور که آنجا

وضع حمل می‌کند و با در نظر گرفتن اهمیت فی‌الاهم به بیند که که این جاده فرعی ۲۲ کیلومتری یا ۳۰ کیلومتری و ساختن این پل تاچه اندازه از لحاظ برآوردن احتیاجات مردم در امر کشاورزی و حمل ماشین آلات کشاورزی مؤثر است بنده از جنابعالی خواهش می‌کنم که امر به خاصی صادر فرمائید که مدیر کل راهتان برود برای اینکه این ۹۰ هزار نفر جمعیت اینها با شهر بابل هیچگونه ارتباطی ندارند و الان هم فصل بارندگی است اگر هرده روز یکبار بولدوزر نرود و این جاده را مرمت نکند نمیشود از این جاده استفاده کرد و نه از درمانگاه مجهز مفری کلاه بند پی که یکی از خدمات خوب سازمان خدمات شاهنشاهی است که آنهم در آنجا هست. ما اگر راه نداشته باشیم نمیتوانیم از آنجا استفاده ای بکنیم بنده از لحاظ وظیفه‌ای که داشتم تشکر و سپاس بی‌پایان مردم مازندران یعنی مردم بابل و اطرافش را از کارهایی که در حوزه انتخابیه بنده شده است در درجه اول به پیشگاه شهبانوی عزیز و بعد هم به وزارت راه عرض کردم در عین حال میخواستم بعد از این تشکر، جناب معاون پارلمانی وزارت راه توجه فرمایند که باید این پل هر چه زودتر ساخته شود و بلاخص این راهی که الان هست ساخته شود و نگهداری شود امیدوارم بنده یکبار دیگر که باز پشت این تریبون می‌آیم تشکر کنم از کارهایی که وزارت راه برای ساختن راههای فرعی و ساختن پل انجام داده است (احسن)

رئیس - آقای عباس میرزائی بفرمائید.

عباس میرزائی - بنده قبل از آنکه وارد صحبت بشوم و عریاضی تقدیم مجلس بنمایم باید با عرض سه تبریک و وظیفه خودم را انشاء الله انجام داده باشم اول اجازه بدهید تبریک داخلی را به مقام ریاست عرض کنم ولی باز صرف نظر می‌کنم چون همه ملت ایران نمایندگان مجلس و کسانی که در مجلس کار می‌کنند علاقه واقعی و حقیقی به شاهنشاه محبوب آریامهر دارند باید این تبریک را باستان مقدس ایشان عرض کرد. تبریک اول مربوط به عبد سعید فطرات است که البته چند روز از آن گذشته (اخلاقی - مدتی از آن گذشته) جناب آقای اخلاقی یکماه نگذشته مجلس بعد از آن تشکیل نشده هیچ کاری در این مجلس نباید فراموش بشود (صحیح است) باید حقیقت را گفت باید آنچه را که میشود گفت، آقای سعید وزیر ی پنج دقیقه

از وقت بنده را خواسته اند آقای سعید وزیری خدایت خیر شما را بر زبان من جاری کند تا عرضم را فراموش کند و پنج دقیقه وقت را بشمارد. بنده عید سعید فطر را به پیشگاه مبارک شاهنشاه آریامهر و روز ۲۱ آذر روز نجات آذربایجان عزیز را و روز مادر را به پیشگاه مبارک شهبانوی محبوب ملت ایران تبریک عرض میکنم. در مورد این روز مادر باید عرض کنم که باور نکنید بر خوردم بیک خانمی که از خانمهای کارگران بود. این بنده خدا شوهرش در بازنشستگی فوت کرده بود دیروز آمده بود منزل ما میگفت چرا عید اول من بود نیامدید بمنزل ما گفتم کدام عید گفت عید روز مادر حال توجه نکنید نیات خیر شاهنشاه و شهبانوی ما آنچنان عمیقانه در قلب طبقه کارگر و تمام ملت ایران رسوخ کرده که از من استیضاح میکرد که چرا این عید اول ما بود و شما نیامدید بدیدن من بهر حال این وظیفه ما است که تبریک بگوئیم و شاد کامی بکنیم و مبارک بگوئیم بمادرائی که فرزندان شاهدوست و میهن پرست تحویل ملت عزیز ایران میدهند و اما مطلبی که مربوط بداخل مجلس است و حضور مقام ریاست عظمای مجلس جناب آقای مهندس ریاضی میخوام عرض کنم آن حمایت واقعی و احترام بیحدی است که در تمام امور بمذهب دارند مخصوصاً به شعائر ماه مبارک رمضان که حتی آب سرد کن هارا هم که من اسمش را میخوام بگویم سقاخانه که همان آب سرد کن باشد. این آب سرد کن ها را دستور فرموده بودند از جلو چشمها بردارند ولو اینکه بک شخصی ممکن است مریض باشد و بخواد آب بخورد و اگر نخورد حرام است مع الوصف رئیس مجلس این راهم از صحنه مجلس چه در سرسرای بالاچه در سرسرای پائین دستور فرمودند در این دوسه سالی که ما دیدیم بداخل بک اطفاهایی که دوزاخ انظار باشد ببرند و کسانی که در مجلس روزه میگیرند احترام این روزه دارها و ماه رمضان را مراعات فرمودند بنده این فکر و این علاقه ایشان را تبریک عرض کنم (آفرین) خوب حالا اینجا بک مسائلی بنظر من میرسد که باید بعرضتک برسام از رو نمیخوانم فقط نگاه میکنم که یادم نرود مطلبی که باید بعرضتان برسام اینست. خیلی خوشوقت که امروز جناب آقای دکتر مجیدی هم با معاون پارلمانیان

جناب آقای مهندس مجد اینجانشریف دارند آقای دکتر یگانه هم هستند آقای دکتر یگانه منهای وزارتش دیگر عضو مجلس شده یعنی مرتب در مجلس حاضر هستند و فرمایشاتی که از طرف نمایندگان محترم می شود جزء جزء گوش میدهند و امیدواریم که همیشه رویش عمل کنند بک قسمت از سخنم راجع به جنابعالی بود لازم بود که بایشان هم توجه بدهم و آن موضوع چاپ کتب و قوانین است در مملکت ما هر کسی بک سرمایه ای دارد شروع می کند بک نحوی بک کاری را شروع کردن یکی کتاب چاپ می کند یکی کارخانه وارد می کند حالا آن استانداردها چه هست. عرض کنم که فارسی کلمه استاندارد را هنوز کسی بنیاد نداده قبول نفرمائید من کارگر که امروز نماینده مجلس شده ام از گروه خودم هستم و خودم را در قالب خود می بینم هرگز نمیگویم که من که در اینجا آمدم جزء ارباب قلم هستم یا ارباب نمیدانم چه. نه من همان کارگری هستم که انتخاب شده ام از آزادی که رهبر عالیقدر ایران بخصوص به طبقه محروم اعطاء فرمودند من یکی از آنها هستم که انتخاب شدم بادوا زده رفیق کارگر دیگر مثل آقای صائب - آقای حیدر صائبی - آقای پدرامی - آقای شاخوئی - آقای پورساطع - آقای موسی صالحی - آقای امیر احمدی - آقای سلیمانی - آقای مبارکی - آقای نیاکانه - آقای حق شناس - آقای محدث زاده (دکتر اسفندیاری) - بفرمائید طبقه محروم سابق البته آقای دکتر من از سابق صحبت می کنم الان که خودم اینجا ایستاده ام (خنده) نمایندگان) از کرامات شیخ ما چه عجب شیره را خورد و گفت شیرین است واقعاً خیلی عالی فرمودید عجب جوانی دادید من گفتم محروم آنروز آفرین گوش دادی به حرفهای من. خیال کردی اگر میان عرایض من شکر خورد میکنی من صحبت هایم را فراموش می کنم نه من یادم نمیرود پس ما کارگران یعنی لب و لسان کارگران. که در این مجلس انقلابی هستند و این مجلس انقلابی است که طرفدار تمام طبقات محروم ملت است این مجلس آن مجلس است. ولی اینکه اسم کارگرها را آوردم برای این بود که بدانید و در این صورت جلسات مجلس ثبت و ضبط بشود که بک لب و لسان اسم کارگر در این زمان که سالیان درازی

انشاء الله سلطنت دودمان پهلوی بر سر این ملت مستدام باشد و در این ادوار که نمایندگان کارگران در مجلس نداداشان اینقدر بوده است قربانتان کردم توجه کنید آیا این قانونی که در مجلس چاپ شده وقتی بک (واو) بک (ج) پائین و بالا بشود! همه نمایندگان محترم تذکر میدهند که اینجا مثلاً از قلم افتاده در کمیسیونها زحمت می کشند که بک قانون انقلابی ملی از این مجلس تصویب بشود و بدست دولت اجرا بشود ولی در خارج از این مجلس هر کسی بکمی شوی بک قانونی را چاپ می کند دیروز در وزارت کار نشسته بودیم با نمایندگان کارگر که آئین نامه سندیکائی میبوسند ماهم نظریاتی بدهیم آنچه که مانگا کردیم آقای دکتر یگانه چون جنابعالی باین مسائل توجه می فرمائید و آقای دکتر مجیدی که جنابعالی قانون کار را باید در این مملکت اجراء کنید ملاحظه فرمائید در این کتابی که چاپ کرده اند در این قانون اصلاً بک تبصره از خود ماده افتاده و جاب نشده این قانون در تمام ولایات دست نماینده کارفرما است نماینده کارگر و نماینده دولت وقتی قرار بگیرد او میگوید این کتاب درست است چه کسی باید حکمت بدهد باید بیاند مجلس شورای ملی اصل نسخ را ببیند و نتیجه اش این خواهد شد که مردم کارشان معطل بماند این طرف قضیه را بعرض برسام کتابهای مذهبی را چاپ می کنند با بک خط بد و چاپ بد و بعد پشتش را تذهیب می کنند که مردم به روی جلدش توجه کنند توجه نمی کنند که محتوی کتاب باید زیبا باشد نه جلد بک کتاب آیا این جلدش قشنگ است که مجلس چاپ کرده؟ مطالب محتوی آن قشنگ است اینجا ملاحظه فرمائید نقش و نگار همین قرآنی که در دست مردم است کتابهای ادعیه ای که ملاحظه میفرمائید رمانها و کتابهایی که چاپ می کنند تاریخهایی را که چاپ می کنند تاریخ ملی شاهنامه ماسعدی و حافظ ما. هر کس بیک عنوانی بلند می شود و بک کتاب بمیل و سلیقه خودش چاپ می کند حالا بک عده از ارباب فضل و قلم اینجا ممکن است بفرمایند که کارگر بین با رانانجا گذاشته و کاری را که مربوط به آقای سعیدوزیری و آقای فروتن و امثال ایشان است عباس میرزائی وارد شده و میگوید کتاب اینطور شود (چند نفر از نمایندگان -

کاملاً صحیح است) خیلی متشکرم که تأیید میفرمائید ولی باید بگویم انقلاب بماین اجازه را داده انقلاب بما اجازه داده که اگر چیزی به عقلمان رسید آزاد بگوئیم و بعد هم کسانی که مجری هستند این مطالب را میبرند روی قانون و روی بک ضابطه ای بهر حال مردم این مملکت با خیال راحت دردکان فلان کتابفروشی کتابی را که می بیند که قشنگ است جلدش قشنگ است شیرازه اش قشنگ است و بالاخره مجبور می شود میخورد می آید بیرون می بیند غلط است بعد میرد و یکی دیگر میخورد این بنظر من صحیح نیست وقتی ما قانون گذرانیم برای مؤلفین و مصنفین حتماً به نظر من باید بک قانونی بیاید که هیچکس در این مملکت حق ندارد خارج از مفاد این قانون کاری بکند البته قانون مطبوعات هست که میرود به وزارت اطلاعات و این حرفها ولی باید عرض کنم بعد از چاپ و پیش از نشر بک مرجعی باید این کتاب را بگیرد و رسیدگی بکند اگر بد چاپ کرده اگر غلط چاپ کرده اگر قیمتش را گران گذاشته جلویش را بگیرند که منتشر نکند خدا رحمت کند مرحوم آیت الله العظمی بروجردی را در چند سال پیش یک نفر شروع کرد با حق بازاری قرآنی چاپ کرد یکی از رندهای چاپخانه این قرآن را برد خدمت آیت الله بروجردی گفت فلان کس این قرآن غلط را چاپ کرده. خدا ایشانرا بیامرزد فرمودند اینها را جمع کنید بربز بدتوی دریاچه حوض سلطان با چندتا کامیون قرآنها را جمع کردند و بردند ریختند توی دریاچه حوض السلطان البته با کمک دولت اینکار انجام شد باز قرآن چاپ غلط دست مردم میدهند بنده راجع بقرآنی که شاهنشاه عزیز و محبوب ما دستور فرمودند چاپ آنرا توجه کنند. بخدا نمایندگان محترم این غلو نیست که اینجا میکنم من این قرآنرا یا چند قرآن که چاپ عبدالحمید مال ترکیه مال مصر مال سوریه مال سعودی چند تا از آن قرآنها را آوردیم ماه رمضان نشستم مقابله کردیم هیچکدام از آنها چاپ صحیح نبوده تنها قرآنی که آآن برای مسلمانان قابل استفاده است قرآنی است که شاهنشاه محبوب شاهنشاه آریامهر دستور فرموده در چاپ و انتشار آن (صحیح است) و این قرآن باید ملاک عمل عموم ملت

ایران قرار بگیرد هر کس میخواهد قرآن چاپ کند باید باین قرآن تطبیق بدهد نباید اجازه داد که هر کس دلش خواست در این مملکت قرآن چاپ کند چون قرآن عالیتین کتاب آسمانی ماست و باید به این مجلس احسن گفت که تا قرآن در این مجلس هست نمایندگان در حال قیام هستند و وقتی از این در بیرون میرند آنوقت نمایندگان می نشینند و وقتی نمایندگان ملت اینقدر احترام بقرآن میگذارند فلان تاجر چه حقی دارد که با قرآن یا کتابهایی مانند قانون بازی کند و بمیل خودش تجارت کند بنده استدعا دارم توجه مخصوصی در این مورد بعمل بیاورند که هر کس نتواند يك مشت کتاب را بدخواه چاپ کند و بدست مردم بدهد این روزها برای تیب جوان و بقول شما انتلکتوتل نمیدانم آقای مهندس (خطاب بمهندس عطائی) شما میفرمائید چون درس فرنگی خواندهاید مهندس باید يك زبان فرنگی را بداند من يك کارگر هستم و بیاناتم به زبان خودم است البته من معذرت میخواهم که بایان تند و پشت سر هم يك عرایضی را تقدیم حضورتان کردم ولی اجازه بدهید خدمت آقای دکتر مجیدی يك عرایضی را عرض کنم که ایشان تصور کردند که وقت من گذشته است نه قرآن اینجا ساعت هست هنوز وقت من نگذشته است بنده اینجا توجه جناب آقای دکتر یگانه را به این مطلب جلب کردم و عرضی که تقدیم مجلس کردم استدعایم این است که جنابعالی و حتماً ارباب قلم و اهل فضل که تمام نمایندگان محترم هستند مبینم علاقه ای باین عرایض من میدارند و دلشان میخواهد که تا چاپهای صحیح قرآن ادعیه و کتابهای صحیح دیگر حتی رمانی که بدست بچهها میافتد تهیه شود تا آنها این کتابها را بخوانند و يك زمانهای تربیت کننده باشند نه آنکه يك رمانیکه واقعاً مردم را بخطر آنیکه نباید عرض کنم بکشاند و اگر این کتاب ها بعد از چاپ در يك مرجعی کنترل شود مسلماً این وضع پیش نخواهد آمد و اخلاق حسنه فرزندان را فاسد نمیکند چون اخلاق ایرانی سالم است آنقدر مقام ایرانی بالا بوده که شاهنشاه را به مقام پرستش رساندهاند.

رئیس - آقای عباس میرزائی وقت جنابعالی تمام شد.

عباس میرزائی - چشم، آقای دکتر مجیدی موضوع باز نشستگی کارگران و قانون کار بماند برای یکدهه دیگر امیدوارم که جنابعالی يك وقت دیگر هم تشریف داشته باشید که در این باره مطالبی را بعرضتان برسانم (احسن).

رئیس - آقای دکتر عاملی بفرمائید.

دکتر عاملی - جناب آقای رئیس همکاران ارجمند. در هفته گذشته در سراسر ایران تظاهرات بسیار پرشوری بمناسبت روز ۲۱ آذر خاطره شکوهمند نجات آذربایجان برگزار گردید (صحیح است) در قسمتی از این تظاهرات نیروهای مسلح شاهنشاهی بارزه های باشکوه و منظم خود خاطره این پیروزی ملی را بملت ایران یادآور شد حزب پان ایرانیست نیز بموجب وظیفه ملی خود در شهرها و بخش ها و روستا های بسیاری از ایران زمین تظاهراتی به شکل کنفرانسها رژه های خیابانی میتینکها و جلسات محدود و جشنها برگزار کرد قسمتی از این تظاهرات امسال باشکوه بیشتری در میان دانشجویان ایرانی مقیم اروپا و امریکا برگزار شد که این تظاهرات بخصوص در شهر کار کسروه آلمان باشکوه بیشتری از طرف دانشجویان پان ایرانیست برگزار شد که در این تظاهرات دوتن از همکاران شما سروران دکتر صدر و دکتر طالع حضور داشتند خود من این افتخار را داشتم که در میان موکلین ارجمند در شهر مهاباد باشم و دوروز در جشنهایی که ترتیب داده شده بود شرکت کردم و شاهد شور و صمیمانه آنها در مورد نجات آذربایجان بودم همچنین موفق شدم در کنفرانسهای بزرگ بوکان در کنفرانس بزرگ شهر سنندج حضور داشته باشم و با عده ای از هم میهنان خود سخن بگویم اگر تنهایی این گزارش شور انگیز بود شاید مزاحم همکاران عزیزم نمی شدم ما در تمام این وقایع چه بوسیله سخنرانان حزب ما و چه بوسیله سخنرانان دیگر این مطلب عنوان شد که باید از حادثه تاریخی ۲۱ آذر ۱۳۲۵ عبرت بگیریم ولی من میخواهم عرض کنم باید از این تظاهرات عظیم و پرشکوه درس و عبرت بگیریم و همین نکته است که سبب شد که بخونم اجازه بدهم در اینجا تذکراتی را عرض کنم که بیشتر طرف

خطاب من مسئولان آموزش و پرورش و مسئولان امور تبلیغات کشور و احزاب هستند در تمام این تظاهرات بخصوص وقتی نسل جوان یعنی آنهایکه خودشان در زمان حیات خودشان فرصت این را نداشتند که این وقایع تاریخی را لمس کنند وقتی بحقایق این واقعه تاریخی آشنائی پیدا میکردند تأثر و تأسف در دناکی به آنها دست میداد چه شد کشوری که در زمان آرامش در تمام مردمش شور و هیجانی بکبار چه احساس میشود در سال ۱۳۲۴ در معرض آنچنان توطئه هائی قرار میگردد که دست بیگانه از آستین مشتبی ایرانی خارج میشود راست است که تجزیه آذربایجان و دیگر قطعات ایران مخلوق توطئه استعمار بود ولی کسانیکه این توطئه را پیاده میکردند عناصر فریب خورده ایرانی بودند چرا در وطن ما آنچنان فریب خوردگی گسترش پیدا کرد تا آنجائیکه عده ای ایرانی حاضر شدند دم از تجزیه ایران بزنند این يك مسأله ای بود (دکتر امامی خوئی - ایرانی بودند خارجی بودند) نمیتوانیم بگوئیم که ایرانی نبودند من بشما عرض میکنم چه بودند آنها بی بودند که تربیت و تعلیم صحیح از آنها دریغ شده بود. آنها بی بودند که تبلیغات صحیح آنها دریغ شده بود. آنها بی بودند که از برکت يك حزب بولادین ملی بی بهره مانده بودند. آنها بی بودند که در زمان آرامش ب فکر آنها نبودیم و برای تجهیز روانی آنها اقدامی نکرده بودیم کافی نیست که بگوئیم ایرانی نبودند میخواهید بگوئید مهاجرین آنطرف مرز بودند تعداد کمی بودند ولی اگر بلندگوهای تبلیغات ما در جهت تبلیغات تاریخی صدایش بلند بود حتی بگوش آن مهاجرین هم میرسید دشمن بروی مادر وطن خود نمیکشیدند اتفاقاً همین نکته عبرت آموز را میخواستم عرض کنم که ما امروز وقت و فرصت داریم که از ۲۱ آذرهای دیگری جلوگیری کنیم (احسن) ما امروز فرصت داریم که از سوم شهریورهای دیگری جلوگیری کنیم این همان نکته بود و این را موقعی که در یکی از دبیرستانهای سنندج و همچنین موقعیکه در مهاباد یادانش آموزان صحبت میکردم درک کردم که ما امروز چه هدیه گرانهائی را از این جوانان دریغ می کنیم ما حتی در این روز بزرگ در تبلیغات خودمان به سطح توجه داریم به عمق این مسأله نمی پردازیم روز ۲۱

آذرا بعنوان يك روز تاریخی مورد تجزیه و تحلیل قرار نمیدهیم علل تاریخی آنرا نمیشکافیم و برای آنها تشریح نمیکیم در همان زمان که مقدمات ۲۱ آذر فراهم شد در همان سالها دشمنان ما ز سالها پیش ما را خبر کرده بودند که چه مقاصد شومی دارند ولی ما گوشهای خود را بر استعلام آنها بسته بودیم امروز هم دشمنان ما استراتژی خودشان را برای ما تشریح می کنند ولی ما هستیم که گوشهای خود را می بندیم آنهایکه امروز مثل موش در بیغوله های اروپا خزیده اند و در میکرفن هائی میدهند باسم صدای ملی و غیره و غیره صدای خودشان را در فضا پخش می کنند (یک نفر از نمایندگان - صدای خائنین است) آن صدای خائنین است ولی برنامه هایشان را میگویند آن برنامه هائی که در مورد وطن ما دارند در مورد جوانان ما دارند فردا ما حق نداریم بگوئیم خبر نداشتیم که دشمن چه میخواهد بکند و ما نمیدانستیم آنها چه رویه تبلیغاتی را پیش میگیرند آنها دارند علناً مقاصد شوم خودشان را میگویند ولی من عرض میکنم تا بجوانان چه بگوئیم برنامه های تبلیغاتی چه میگویند احزاب چه برنامه ای برای تملاس دائمی با جوانان برای ساختن روستاها برای پروراندن آنها دارند بیائید وجداناً بگوئید آیا برنامه های حزبی ما کافی است ما البته بعنوان يك حزب اقلیت کوشش خودمان را می کنیم من در اینجا روزنامه هائی را آورده ام و در اختیار همه هست این قسمتی است از کوشش ما این کوششها برای اینست که امروز ذهن مردم و جوانان ایران را بایک تجزیه و تحلیل دقیق از دقائق جهان و مسائل دیگری که بی شک در جهان آینده گریبان بسیاری از ملتها را خواهد گرفت آشنا کنیم این کوششها ضروری است اگر در این کشور اصل تعزب پذیرفته شده است برای اینست که از این روزهای درخشان آرامش و این فرصتهای گرانبها استفاده کنیم و ملت ایران را بسازیم خود من بعنوان يك شاهد عینی میتوانم عرض کنم پس از شهریور ۲۰ هر روز آرزو میکردیم ایکاش در مقابل این احزاب ضدا ایرانی که ساخته دست بیگانگانست يك حزب ایرانی وجود میداشت که عضو آن حزب می شدیم و در تار و پود هدفهای آن فعالیت میکردیم سان ۲۰ را عرض میکنم سالهای ۲۱ و ۲۲ و ۲۳

و ۲۴ راعرض میکنم که مین پرستان این کشور میسوخند برای اینکه ارگانی داشته باشند که آنها را متشکل کنند تا بتوانند بدهان بیگانگان مشت آهنین خودشان را فرو بیاورند ولی احزابی در آن موقع بودند که در باغ سبز نشان میدادند جوانان را بسوی خودشان جلب میکردند ولی رهبرانش بارهبر تجزیه طلبان جام باده نوشی بزمیداشتند اگر در سالهای پیش این ملت بایک حزب پولادین ملی بسیج میشد هرگز و هرگز فرصتی بدست بیگانه پرستان نمیآمد که بتوانند قسمت هائی از وطن ما را تجزیه کنند یا خواب تجزیه آنها ببینند این آن نکته عبرت انگیزی است که در این تظاهرات پر شور میباید مآموختیم در واقع آن چیزی که مشهود بود تشنگی نسل جوان بود تشنگی مین پرستان بود تشنگی زنان و مردان ایرانپرست بود که امکان این را میخواهند که بیشتر بدانند و بیشتر مجهز بشوند برای اینکه در هر شرایطی امکان این را داشته باشند که بتوانند بیشتر بملت خودشان خدمت کنند عرض دیگری ندارم (آفرین - احسن).

۳ - تصویب صورت جلسه

رئیس - راجع به صورت جلسه دفعه گذشته نظری نیست ؟ (اظهاری نشد) صورت جلسه قبل تصویب می شود. آقای سعید وزیری .

سعید وزیری - دو عرض است از اهالی سلطانیه زنجان راجع به مسأله دامپزشکی که خدمت آقای دکتر یگانه عرض کردم تقدیم میکنم .

۴ - تقدیم يك فقره لایحه بوسیله آقای دکتر مجیدی وزیر کار و امور اجتماعی

رئیس - وارد دستور می شویم آقای دکتر مجیدی بفرمائید

دکتر مجیدی (وزیر کار و امور اجتماعی) - با کسب اجازه از مقام معظم ریاست دولت افتخار دارد که امروز در اجرای فرمان همایونی که در دیماه سال ۴۶ صادر شد همچین پیرو فرمایشاتی که شاهنشاه آریامهر در نطق افتتاحیه این دوره اجلاس مجلس ایراد فرمودند لایحه قانونی حمایت کارمندان در مقابل از کار افتادگی پیری و فوت را تقدیم مجلس شورای ملی نمایم (احسن)

بمختور نوسازی نقاط زلزله زده خراسان اعتباراتی از طرف دولت و سازمان برنامه در اختیار وزارت آبادانی و مسکن جهت خرید زمین و ایجاد سایر مستحقات گذاشته شد که خوشبختانه تعدادی از این خانه ها در سال گذشته ساخته شده و مقداری نیز آماده میباشد چون انتقال اموال غیر منقول دولت نیاز بتحصیل مجوز خاص قانونی دارد ماده واحده مزبوط جهت شور و تصویب تقدیم ساحت مقدس مجلس شورای ملی میشود .

رئیس - لایحه به کمیسیونهای مربوط ارجاع می شود .

۶ - تقدیم يك فقره آئین نامه و يك فقره بودجه ششماهه مؤسسه استاندارد و دفتره اصلاح بودجه بوسیله آقای قوام صدری معاون وزارت دارائی

رئیس - آقای قوام صدری بفرمائید .
قوام صدری (معاون وزارت دارائی) - با اجازه مینه محترم ریاست لایحه ای است مربوط به آئین نامه تأمین اعتباراتی برای صندوق تأمین خسارتهای بدنی که بموجب ماده ۱۱ قانون بیمه اجباری دارندگان وسائط نقلیه مقرر شده است که آئیننامه تصویب کمیسیون دارائی مجلسین برسد اینک آئیننامه تنظیم شده و برای تصویب کمیسیون دارائی مجلسین تقدیم میشود بودجه ای است مربوط بششماهه دوم مؤسسه استاندارد که بموجب تبصره ۱۶ قانون بودجه سال جاری مقرر شده است برای ۶ ماهه دوم

مؤسسات انتفاعی که در آمدشان نتواند تمام هزینه آنها را بپوشاند بودجه شان برای ششماهه دوم باید تصویب کمیسیون بودجه مجلس شورای ملی برسد این بودجه در اجرای تبصره ۱۶ تهیه و برای ارجاع بکمیسیون بودجه تقدیم مقام ریاست میشود. دو اصلاح بودجه یکی مربوط به اداره هواپیمائی کل کشور و دیگری مربوط به وزارت اصلاحات ارضی است که تقدیم میشود و استدعای ارجاع بکمیسیون بودجه را دارم .

رئیس - لایحه بکمیسیونهای مربوط ارجاع میشود .
رئیس - لوائح به کمیسیونهای مربوط ارجاع میشود .

۷ - طرح گزارش شور اول و طرح و تصویب فوریت و اصل گزارش کمیسیون برنامه راجع به افزایش اعتبارات عمرانی برنامه چهارم و ارسال بمجلس سنا

رئیس - گزارش شور اول افزایش اعتبارات عمرانی برنامه چهارم مطرح است قرائت میشود .

(بشرح زیر خوانده شد)

گزارش شور اول از کمیسیون برنامه بمجلس شورای ملی

کمیسیون برنامه در جلسه روز سه شنبه ۱۸/۹/۴۸ با حضور نمایندگان دولت لایحه شماره ۲۶۴۷۴ - ۴۸/۹/۶ راجع به افزایش اعتبارات عمرانی برنامه چهارم را که بشماره ۱۰۲۳ چاپ گردیده برای شور اول مورد رسیدگی قرارداد و ماده واحده را با اصلاحاتی تصویب کرد . اینک گزارش آن بشرح زیر تقدیم مجلس شورای ملی میگردد .

« لایحه قانون افزایش اعتبارات عمرانی برنامه چهارم »

ماده واحده - بدولت اجازه داده میشود با توجه به احتیاجات عمرانی کشور به اعتبارات فصل سوم قانون برنامه عمرانی چهارم کشور ۲۵ میلیارد ریال (سه میلیارد ریال در بند اول نفت و ۲۲ میلیارد ریال در بند دوم گاز) و به اعتبارات فصل ششم ۵/۵ میلیارد ریال (۳/۵ میلیارد ریال در بند سوم راه آهن و ۲ میلیارد ریال در بند پنجم فرودگاهها) و به اعتبارات فصل هفتم مخابرات ۷/۵ میلیارد ریال (در بند اول تلفن و تلگراف) اضافه نماید .

تبصره - دولت مکلف است پیشنهادهای لازم را نسبت بکاهش اعتبارات سایر فصول (به استثنای فصل عمران دهات) و با افزایش سطح کل اعتبارات عمرانی قبل از پایان سال ۱۳۴۹ جهت تصویب بمجلسین تقدیم نماید .
مخبر کمیسیون برنامه دکتر مهدوی
رئیس - برای این لایحه تقاضای فوریت شده است پیشنهاد فوریت قرائت میشود .

(بشرح زیر خوانده شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی

از طرف فراکسیون ایران نوین پیشنهاد مینماید لایحه مربوط به افزایش اعتبارات عمرانی برنامه چهارم با قید فوریت مطرح شود.

حیدرعلی ارفع

رئیس - فوریت لایحه مطرح است نظری نیست؟ آقای دکتر اسفندیاری بفرمائید.

دکتر اسفندیاری - توضیح بدهند علت اینکه تقاضای فوریت کرده اند چیست.

رئیس - آقای دکتر الموتی بفرمائید.

دکتر الموتی - بنده بسیار خوشوقتیم که سؤال کننده محترم جناب آقای دکتر اسفندیاری همکار عزیز ما هستند و در کمیسیون برنامه عضویت دارند و خودشان شاهد بودند و خوشبختانه همیشه کمال همکاری و حسن نیت را در کمیسیون برنامه دارند. بطوریکه همکاران محترم استحضار دارند در قانون برنامه عمرانی چهارم اجازه ای هست که در تقلیل اعتبارات سنواتی مجلس شورای ملی اختیار به کمیسیون برنامه داده است که اعتبارات را در داخل فصول تمایز ۲۰ درصد تغییر بدهد ولی ما از بر آن احتیاج به اجازه قوه مقننه داریم بطوریکه همکاران محترم استحضار دارند در ارزیابی و رسیدگی به بعضی از برنامه های چهارم این احساس شده است که لازم است سرمایه گذاری در این برنامه ها از قبیل گاز و نفت و سایر ارقامی که در این لایحه ذکر شده اضافه اعتباری پیش بینی بشود این را هم بعرضتان برسانم چون در برنامه چهارم در حدود ۲ هزار میلیون دلار پیش بینی و ام شده است که باید مقدار از اعتبارات برنامه عمرانی چهارم از محل این وام ها تأمین بشود و این لایحه فوریت و ضرورت دارد که تصویب بشود تا دولت بتواند زودتر این وامها را از خارج بگیرد تا توجه باینکه میدانید وضع بازار پولی دنیا بصورتی است که هر گونه تأخیر در دریافت این وامها ممکن است که هر روز ما مواجه بشویم با پرداخت بهره های زیادتر و گرفتاری

مالی بیشتری پیدا کنیم و خود جناب دکتر اسفندیاری میدانند که بازار پولی دنیا امروز در شرایطی است که سهولت امکان گرفتن وام و اعتبار مقدور نیست و مقدار زیادی از اعتبارات این فصول از راه این وامها تأمین خواهد شد بنابراین ضرورت دارد که زودتر باین لایحه رأی بدهیم تا دولت بتواند این وامها را بگیرد و این برنامه هایی که اگر در اجرائش تأخیر بشود بضرر مملکت خواهد بود هر چه زودتر انجام آن سرعتی ایجاد بشود.

رئیس - نظر دیگری نسبت به فوریت لایحه نیست؟

(اظهاری نشد) ب فوریت لایحه رأی میگیریم خانمها و آقایانیکه موافقت خواهش میکنم قیام فرمائید (اکثر برخاستند) تصویب شد. کلیات لایحه مطرح است آقای دکتر اسفندیاری فرمایشی دارید؟

دکتر اسفندیاری - بنده فعلاً عرضی ندارم.

رئیس - آقای دکتر فریور بفرمائید.

دکتر فریور - يك توضیحی در مورد این لایحه بدهند.

رئیس - آقای دکتر یگانه بفرمائید.

دکتر یگانه (وزیر مشاور) - البته قسمت اعظم عرایض بنده را جناب آقای دکتر الموتی فرمودند و برای توضیح بیشتر خدمتتان عرض میکنم که بعد از در حدود دو سالیکه از اجرای برنامه چهارم مملکتی گذشت احساس شد که بعضی از طرحهای عمرانی مستلزم توسعه است این طرحها عبارت بودند از یکی طرح شاه لوله گاز و یکی قسمتی از طرحهای مربوط به صنایع نفتی ماکه مربوط به پالایشگاه کرمانشاه است و توسعه داده میشود یکی پالایشگاهی است در فارس ۳/۵ میلیارد راه آهنی که ملاحظه میفرمائید مربوط است به راه آهن اصفهان - بافت کرمان و شرفخانه که در این قسمت است در قسمت فرودگاهها مربوط به قسمتی از تجهیز دو هواپیمای مسافربری و قسمتی هم برای تجهیز و تکمیل فرودگاهها است قسمت ۷/۵ میلیارد مربوط به مخبرات کل کشور است از طریق ماکروویو که طرح مخبراتی تمام مملکت یکپارچه میشود از طریق ماکروویو که مورد لزوم دستگاههای مخبراتی کشور است این بود جزئیات این طرحها که مدنظر است باز اگر توضیح بیشتری لازم است بنده عرض کنم.

رئیس - نظر دیگری در کلیات لایحه نیست؟ (اظهاری نشد) ورود در شور ماده واحده رأی میگیریم خانمها و آقایانیکه موافقت خواهش میکنم قیام فرمائید (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده واحده مطرح است نظری نیست؟ (اظهاری نشد) پیشنهاد رسیده قرائت میشود.

(بشرح زیر قرائت شد)

مقام معظم ریاست مجلس شورای ملی

محترم پیشنهاد مینماید که تبصره ذیل بلا لایحه قانون افزایش اعتبارات عمرانی برنامه چهارم اضافه شود:
تبصره - عمران مناطق مرزی مقدم بر سایر نقاط بوده و مشمول کاهش اعتبارات نمیگردد.

با تقدیم احترام - ابوذر

رئیس - آقای ابوذر بفرمائید.

ابوذر - بطوریکه خاطر محترم نمایندگان مستحضر است مناطق مرزی کشور و اینکه عمران و آبادانی مناطق مرزی کشور موجب حیثیت و آبروی مملکت است مرز نشینهای غیر ایران که همیشه سربازان مقدم مملکت بودند و همیشه در مواقع مختلف میهن پرستی و شهادت دوستی خودشان را به اثبات رسانده اند انتظار دارند که توجه بیشتری بآنها بشود و چون غالب مناطق در شرایط طبیعی قرار گرفته اند که کمک برای عمران و آبادانی نقاط مرزی و شهرهای مرزی مورد توجه است و شاهنشاه بزرگ ایران مکرر بر این آبادانی و عمران این مناطق اوامری صادر فرموده اند این بود که بنده خواستم از دولت استدعا کنم که این کاهش اعتبارات مشمول مرزهای ایران نشود و این مناطق مرزی که بسیار حائز اهمیت است و عمران و آبادانی موجب آبرو و بالا بردن حیثیت مملکت میشود بیش از پیش مورد توجه قرار بگیرد و تا آنجا که میسر است بیشتر کوشش شود برای آبادیشان و مخصوصاً در آب و برق و جاده که از احتیاجات مبرم آنها است توجه بشود.

رئیس - آقای دکتر الموتی با پیشنهاد مخالفید؟

بفرمائید.

دکتر الموتی - بنده در عین حال که تأیید میکنم فرمایشات جناب آقای ابوذر را که مناطق مرزی کشور

احتیاجات زیادی از نظر عمران و آبادی و استفاده از اعتبارات عمرانی مملکت دارند ولی بطوریکه همکاران محترم استحضار دارند در قانون برنامه عمرانی چهارم تنها فصلی که تغییر اعتبارش ممنوع شده است عمران دهات و روستاها است که عین این مطلب بر اساس آن قانون در این لایحه اضافه شده حتی در لایحه پیشنهادی دولت نبود و این پیشنهادی بود که دوستان عضو کمیسیون برنامه کردند و صحیح هم بود و در کمیسیون این پیشنهاد مطرح شد بعلاوه در کمیسیون این مطلب عنوان شد که دولت از اعتبارات عمران روستائی، راههای فرعی، نگاهداری راهها و عمران شهری بهیچوجه مبلغی کسر نکند در مورد مرزها فصل بخصوصی وجود ندارد بخصوص که دهات و روستاها هستند که در مرزهای مملکت میباشند یا یک مقدار زیادی از دهات مملکت هست که از همین محل ۹ میلیارد استفاده میکنند و مقدار زیادی از راههای فرعی هستند که خوشبختانه مقدار زیادی از اعتبارات سال پیش اختصاص بمناطق مرزی داده شده و انجام شده که اگر نسبت بسایر مناطق مملکتی حساب کنیم در دو سال اول برنامه مقدار زیادی تری از اعتبارات عمرانی در مرزها خرج شده و عملاً مقداری از این کارها انجام شده در فضل عمران روستائی که فصلی است مورد علاقه همه و دولت مکلف است بهیچوجه دیناری از آن کم نکند و برای سال آینده هم مبلغی بیش از دو میلیارد ریال اختصاص داده شده برای عمران روستائی بهمین دلیل ما خواستیم دولت را مکلف کنیم از عمران شهری و از اعتبارات راههای فرعی کسر نشود ولی علت اینکه این افزایش اعتبار و سعی دولت در درجه اول این است که این افزایش ۳۸ میلیارد بصورتی تأمین بشود که از سایر فصول مبلغی کم نشود مقداری از درآمدهای برنامه مثل درآمدهای پتروشیمی که در قانون برنامه ۶۰۰ میلیون دلار پیش بینی شده و هنوز قطعی نیست از این جهت بدولت اجازه داده شده که تا دو سال دیگر مطالعه کند و حتی المقدور سعی کند از سایر فصول برنامه مبلغی کسر نکند و حتی المقدور این ۳۸ میلیارد را با از طریق افزایش درآمد یا از طریق

وام تأمین کند که لطمه ای بسایر فصول نزند و عقیده ما اینست که فصرلی را که مجلس تصویب کرده تماماً باید اجرا شود بنابراین غیر از عمران دهات و روستاها که صریحاً در قانون ذکر شده بود تقلیل سایر فصول در قانون امکان پذیر نبود این بود که خواستیم برای روشن شدن شما این توضیحات را عرض کنم.

رئیس - آقای ابوذر متقاعد شدید؟

ابوذر - اگر نماینده دولت هم بیانات آقای دکتر الموتی را تأیید کنند بنده حرفی ندارم.

رئیس - پیشنهاد بعدی قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ریاست معظم مجلس شورای ملی

محترماً پیشنهاد مینماید تبصره زیر بلاوجه قانون افزایش اعتبارات عمرانی برنامه چهارم اضافه شود.

تبصره - سازمان برنامه مکلف است مانده اعتبار عمران روستائی برنامه چهارم را امتسواً با بسالهای باقیمانده دوره عمل برنامه چهارم تقسیم و هر سال سهم آن سال را در اختیار وزارت آبادانی و مسکن قرار دهد.

دکتر کیان

رئیس - آقای دکتر کیان بفرمائید.

دکتر کیان - بنده ابتدا لازم میدانم از توجهی که اعضای محترم کمیسیون برنامه و نماینده محترم دولت در پاداری اعتبارات برنامه عمران روستائی مبذول داشتند تشکر کنم ولی از جهت اینکه این اعتبار میتواند بمصرف برسد لازمهاش این است که یک ضابطه ای برای مصرف این اعتبار سازمان برنامه داشته باشد زیرا اگر فرض کنید این ضابطه نباشد ممکنست همانطور که سازمان برنامه قبول کرده سال اول و دوم ۵۰ یا ۱۰۰ میلیون تومان اعتبار به عمران روستائی تخصیص بدهد و بقیه اعتبار عمران را یک دفعه در سال آخر برنامه بخواهد بدهد در این صورت نه برای وزارت آبادانی و مسکن و نه برای مردم امکان جذب و خرج این رقم نخواهد بود برای اینکه قابل جلاب و خرج باشد لازمهاش این است که در طول سنوات باقیمانده برنامه عمرانی چهارم همه ساله سازمان برنامه مکلف باشد رقمی از این اعتبار را در اختیار آبادانی و

استحضار دارید که بنده سالهاست دنبال این تتر هستم که این تزعمران روستاها در این مملکت پیاده بشود انقلاب شاه و مردم و نظر شاهنشاه بزرگ این است که در دهات و روستاها مملکت یک تحول عظیم بوجود بیاید حتی بنده معتقدم که این مبلغ ۹ میلیارد کافی نیست ولی با توجه باعتبارات سایر فصول بیش از این برای دولت مقدور نبوده است و خواستم عرض کنم که دولت مکلف است و متعهد است ۹ میلیارد را طی برنامه چهارم خرج کند و خرج خواهد کرد و این درست نیست که ما این مبلغ را تقسیم به ۵ یا ۶ بکنیم بصورتی که اگر خرج نشده صرفه جوئی منظور کنیم چون اگر باین صورت باشد ممکن است در طی چند ماه از سال انجام این مقدور نباشد و دولت بصورت صرفه جوئی بحساب منظور میکند ولی باین صورت دولت مکلف است این ۹ میلیارد را طی مدت ۵ سال مصرف کند و مصرف هم خواهد کرد.

رئیس - آقای دکتر کیان متقاعد شدید؟

دکتر کیان - با توضیحات آقای دکتر الموتی که دولت این مبلغ را خرج خواهد کرد پیشنهاد را پس میگیرم.

روحانی - آقای وزیر مشاور هم تأییدی کند.

دکتر یگانه (وزیر مشاور) - بنده هم تأییدی کنم.

رئیس - پیشنهاد بعدی قرائت می شود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ریاست محترم مجلس شورای ملی

با احترام پیشنهاد مینماید در تبصره لایحه در داخل براتر بعد از عمران دهات (وراههای اصلی) اضافه شود.

با احترام - دکتر فریور

رئیس - آقای دکتر فریور بفرمائید.

دکتر فریور - من فکر میکنم که مطالبی که بعضی خواهم رساند جناب آقای دکتر الموتی طبق معمول با گفته هایمان مخالف خواهند بود ولی انتظار دارم انشاء الله با این پیشنهاد مخالف نباشد باید این نکته را تذکر بدهم که ما بان ابر نیستیم روی خصیصه افکار و عقایدمان اشتیاق عمیق و فوق العاده ای داریم بصنعیتی شدن کشورمان و وجود برنامه در کشور و اجرای فعالیتها طبق برنامه مشخص و

معین در این مورد و وارد خوشبختانه برهبری آریامهر شاهنشاه ایران زمین آن افسونهای گذشته که میخواهند تبلیغ کنند که ایران کشور کشاورزی است در هم ریخته شد و کشور بر مبنای صنعتی شدن گام برمیدارد و این موضوع مورد تأیید کامل ما است هر جا گامی برای صنعتی شدن مملکت بخواهند بردارند که مملکت پیش برود ما با تمام وجودمان موافقیم و تأیید خواهیم کرد اما خواستیم یک تذکری در این مورد بدهم و این تذکره را هم میخواستم بعد از فرمایشات جناب آقای دکتر یگانه بدهم ولی صدای ضربات پیشدستی متأسفانه بجایگاه مقام ریاست نرسید تذکر من این است که در یک چنین برنامه های عظیم میبایست دقت و توجه بیشتری از این دقتهایی که میشود معمول بشود آن توضیحات جناب آقای دکتر یگانه که فرمودند راجع به ذوب آهن و احداث راه آهن شرفخانه و راههای ارتباطی دیگر و برنامه های دیگر که قسمتی در برنامه سوم شروع شده بود در برنامه چهارم ادامه داشت قسمتی از اینها هم از اول برنامه چهارم موجود بود و الان هم که هنوز یکی دو سال از آن برنامه نگذشته متوجه به اشتباه محاسبه می شویم یا در تنظیم برنامه ولی چنین اشتباهات شایسته چنین برنامه ها نیست

البته تا جناب آقای رئیس تذکر ندادند که من از پیشنهادم خارج شده ام در هر حال زود بر میگردد بموضوع اصلی که مربوط به پیشنهادم میباشد پیشنهادی که دادم یعنی موضوع راههای اصلی حق بود که در این اضافه اعتبار برای اینهم اضافه اعتباری پیش بینی بشود نه اینکه من پیشنهاد بدهم که یک موضوع فراموش شده در لایحه تأکید شود که راههای اصلی از فصول کم نخواهد شد و یکی از تذکرات لازم بدولت از طرف مجلس این است که لازم میدانم این تذکر بدولت داده شود رعایت مصوبات مجلس بطور کامل است اگر من راجع بر راههای اصلی پیشنهاد دادم به این علت است که در دزبزرگ منطقه ما مانند بسیاری از مناطق ایران ساختمان راه است و این درد را ما در کمیسیون برنامه مطرح کردیم مدیر عامل سازمان برنامه موافقت فرمودند و در صورت جلسه آن روز کمیسیون برنامه هست که جناب دکتر الموتی بدون شك تأیید خواهند فرمود قید شده است که شاهراه آذربایجان غربی از اول ۴۸ شروع خواهد

شد این مصوبه کمیسیون برنامه است اعتبارش را هم داشته اند راههای اصلی را چرا پیش بینی نکرده اند اعتبار که کم نداشتند پس چرا اجرا نکردند سال ۴۸ پایان میرسد ماهوز ترانسته ایم امیدوار باشیم که از اول سال ۴۹ هم این راهها شروع خواهد شد مصوبات مجلس اجرا نشده الان روابط عمومی سازمان برنامه نامه مینویسد بکمیسیون سؤالات که متأسفانه در کمیسیون سؤالات هم برخلاف آئین نامه ای پیش از یکسال است که منتظر مانده و پاسخ لازم به مجلس داده نشده به آن کمیسیون نامه میآید که از اول ۴۹ اجرا شد در حالیکه مصوبه کمیسیون برنامه اجرا نشده است آیا من حق ندارم از نامه روابط عمومی یک سازمان تا اندازه ای مشکوک باشم؟ روی این اصل با اینکه حق بود بخاطر اجرای مصوبات مجلس بخاطر احترام بدرخواستهای عمیق جامعه در اینجا برای راههای اصلی هم اضافه اعتبار پیش بینی بشود نشده است. اقلاً برای اطمینان بیشتر این پیشنهاد را کردم که در این تبصره راههای اصلی هم گنجانده شود احیاناً بعداً عنوان نشود که طبق مصوبات مجلس طبق ماده واحده ای که تصویب شده است نامجاز بودیم از فصول دیگر کسر بکنیم و یکی از فصول هم راههای اصلی است امیدوارم این مسئله باین صورتی که عرض کردم مورد توجه قرار گیرد و توجه بشود.

رئیس - آقای دکتر یگانه بفرمائید.
دکتر یگانه (وزیر مشاور) - توجه نمائید محترم جناب آقای دکتر فریور به راههای اصلی یک مطلب اساسی است خواستم همینقدر عرض کنم که دولت همین توجه را داشته در حدود ۳۵ میلیارد ریال اعتبار راهها است و تا این ساعت ۱۶ میلیارد تعهد شده و طرح تصویب شده است و توجه بفرمائید امیدوارم از راههای اصلی هیچ چیز کسر نشود برای اینکه در این دو سال نشان میدهد که تقریباً ۱۶ میلیارد از این طرح تصویب شده و انگهی اصلاً امیدواریم که از هیچیک از فصول برنامه چیزی کسر نشود بهمین جهت در تبصره نوشته شده است تا پایان سال ۴۹ دولت فکر بکند و لایحه لازم را مبنی بر افزایش سطح اعتبارات یا کم کردن از بعضی فصول بدهد اما واقعاً تمام امید ما این است که چیزی کسر نشود اما در

خود قانون تعیین اولویتها خیلی مشکل است فرض بفرمائید از یک نظر راههای اصلی مهم است از یک نظر آموزش و پرورش از یک نظر بهداری ما نمیتوانستیم تمام اولویتها را در اینجا در نظر بگیریم باید دو سال آینده را مد نظر میداشتیم اما اینکه ملاحظه فرمودید عمران دهان اینجا صراحتاً گفته شده این مطلب تازه ای نیست عمران دهات طبق قانون برنامه چهارم قید شد و تصویب مجکین رسیده که هرگاه کاهش در فصول داده شود هیچوقت شامل عمران دهات نخواهد شد موقعیکه در کمیسیون برنامه بودیم آقایان همکاران عزیز تو هم فرمودند که مبدا این ناسخ برنامه عمران چهارم است یعنی ممکن است عمران دهات اعتبارش کم بشود یا بجهت خواستند تصویب می شود من استدعا میکنم چون مصراحت استثنائات خیلی زیاد خواهد بود در راههای اصلی توجه فرمودید یکی از نمایندگان محترم روی آموزش و پرورش دیگری روی آب و برق قبول بفرمائید بنده نمیتوانستم فرمایشات را در اینجا قبول نکنم این را اجازه بدهید باین عرایض بنده تا این ساعت ۱۶ میلیارد برای راههای اصلی تصویب شده و از راههای اصلی محتملاً چیزی کسر نخواهد شد اگر هم یک روز مانده است این را از نظر افزایش درآمد تأمین کنیم یک راههای دیگری در سایر فصول برنامه هست که شاید آنقدر ضروری نباشد مثل ساختمانها ممکن است نسبت بآنها صرفه جوئی بشود این را استدعا میکنم توجه کنید.

مهندس ارفع - جناب دکتر یگانه بفرمائید کسر نخواهد شد سعی میشود که کسر نشود باید برنامه ها هماهنگ باشد و دولت مطالعه کند کم و کسر را فعلاً نمیشود تعهد کرد که یک دینار کسر نخواهد شد.
دکتر یگانه - این بود که من عرض کردم از دستگه برنامه ریزی گزارشی الآن گرفته ام امیدوارم از راههای اصلی چیزی کسر نشود و ۱۶ میلیارد تا این ساعت تعهد و تصویب شده است و گزارش آن را در دستند عرایض است.
رئیس - آقای دکتر فریور قانع شدید؟
دکتر فریور - با صراحتی که در فرمایشاتشان

فرمودند بهیچوجه از راههای اصلی کسر نخواهد شد پیشنهاد را پس میگیرم.
رئیس - پیشنهاد بعدی قرائت میشود.
 (شرح زیر خوانده شد)
 ریاست محترم مجلس شورای ملی محترماً پیشنهاد مینماید تبصره زیر بماده واحده اضافه شود:
تبصره ۲ - دولت موظف است در اجرای مفاد تبصره ۱ اولویت شاهرها را رعایت نماید.

داود مؤید امینی
رئیس - آقای امینی در این مورد مدتی صحبت شد.
مؤید امینی - در قسمتی صحبت شد اجازه بفرمائید توضیح عرض کنم.
رئیس - اگر منظور صحبت کردن است بفرمائید.
مؤید امینی - عرض کنم مسئله صحبت کردن نیست اینج خود جنابعالی به بنده مرقوم فرمودید با امضای سرکنان که فلانی اولویتش تأمین خواهد شد و شاهره آذربایجان شرقی که راه اردبیل در آن منظور گردیده یعنی از بندر بهای تا آستارا از آستارا تا اردبیل و از اردبیل تا باستان آباد

متأسفانه تا این دقیقه که بنده در خدمتان صحبت میکنم و به صحبت کردن مطمئن باشید ندارم یک وجب یک قدم در این راه برداشته نشده ما هر وقت که مراجعه کردیم به آقای وزیر راه ایشان فرمودند بروید سازمان برنامه پول بگیرید بدهید تا من عمل کنم و الان نمیتوانم بالاخره تکلیف مردم چی است شما همین راه را فرمودید راه ترانزیتی و توریستی است در درجه اول باید این راه توریستی درجه اول را بسازید و مردم استفاده کنند ولی هنوز هیچ قدمی برداشته نشده است ملاحظه بفرمائید البته فرمایشات جناب عالی را بنده تصدیق میکنم ولی روزی که این اولویت را باید در نظر بگیرد چه روزی است؟ این جاده بندر بهلوی به آستارا و آستارا به اردبیل کی اسفالت می شود؟ بنده بمردم اردبیل چه بگویم؟ (انشاء) - اینکار تمام شده است) اجازه بفرمائید عرض کنم (انشاء) - بنده عرض میکنم این راه اسفالت شده چرا بین الانین صحبت میکنید؟ (انشاء) - چرا بی لطفی میفرمائید بنده میدانم که

این کار شده است) شما از جاده بندر بهلوی بطرف آستارا خبر ندارید این حرف درست نیست اشتباه میفرمائید و بنده توضیحی عرض میکنم از بندر بهلوی تا آستارا ۱۸ کیلومتر اسفالت سرد کرده اند و این جاده بارها زیر باران از بین رفته است شما کی بطرف آستارا تشریف بفرمائید خواهش میکنم صحبت اشخاص را بی جهت قطع نکنید این جاده را بنا بامر اعلیحضرت همایونی باید اسفالت کنند و نمیکند بنده استدعا میکنم آقای وزیر مشاور توضیح بفرمائید که این اولویت کی باید تصویب بشود و پولش را هم بدهند تا آقای وزیر راه کارش را انجام دهد آقای وزیر راه میگوید من حاضر ۱۰۰ کیلومتری ۱۰۰ هزار تومان اینجا را اسفالت کنم سازمان برنامه میگوید باید یک میلیون تومان داد این یک اختلافی بین خودشان است این میخواهد با صد هزار تومان با وسائل خودش بنا وسائل موتوروی خودش اسفالت کند آن دیگری نمیگذارد کار مملکت را همینطور متوقف نگاهداشتن بنده صریح عرض میکنم برخلاف امر اعلیحضرت همایونی است.

رئیس - آقای دکتر یگانه بفرمائید.
دکتر یگانه (وزیر مشاور) - البته توجه نمائید محترم بعمران شاهرها اینکه مربوط بحوزه شان میشود قابل تقدیس است ولی خواستم عرض کنم که طبق گزارش برنامه چهارم دوقطره تصویب شده است یکی ۳۰ میلیون ریال برای تأمین راه تبریز اردبیل آستارا وسی میلیون ریال دیگر برای بندر بهلوی به آستارا است این تا حدودی است که تصویب شده البته روی جزئیات اختلاف نظر است من میپرسم و حضورتان عرض میکنم این دوقسمتی است که بنده گزارش آنرا خدمتان دادم حالا هم بررسی میکنم امیدوارم از هیچ جا کسر نشود ولی مسلماً در درجه اول اولویت برای مملکت شاهرها هستند و تصور نمیکنم مضیقه تاجائی باشد که ما شاهرها را کم کنیم بهر صورت گزارش جامعی میگیرم و تقدیم میکنم.
رئیس - آقای مؤید امینی متقاعد شدید؟
مؤید امینی - بنده قانع هستم اگر قانع نباشم چه کنم.
رئیس - کلیات آخر لایحه مطرح است نظری

نیست؟! (اظهاری نشد) بلا یحه باورقه اخذ رأی می شود (اسامی نمایندگان بترتیب زیر وسیله منشی (آقای مهندس صائبی) اعلام و در محل نطق اختیاری بعمل آمد).

آقایان: مرندی - بوشهری - دکتر یزدان پناه - خانم جهانبانی - مهندس ارفع - دکتر زعفرانلو - مهندس ریاضی - مهندس کیا کجوری - پوربابائی - دکتر الموتی - دکتر پرتو اعظم - مهاجرانی - محدث زاده - دیهم - دکتر غنی - دکتر حکیم شوشتری - شباهنده - ابوذر - دکتر دادفر - دکتر حبیب الهی - خانم بزرگ نیا - دکتر فریود - مهندس یار محمدی - دکتر ستوده - مهندس قادر پناه - بختیاری پور - دکتر معظمی - دکتر ملکی - یوسفی - دکتر مهدوی - فروتن - دکتر سعید حکمت - امامی رضوی - مرضوی - مهندس پروشانی - خانم دکتر دوشاهی - خانم تربیت - ثامن - دکتر شریعت - خانم ابتهاج سمعی - مهندس معینی زند - دکتر مهذب - دکتر اسدی - دکتر کفائی - مهندس برومند - دکتر نجمی - مهندس فیروز عدل - مهندس فروهر - مهندس کیا - سعید وزیری - معزی - مهندس سهم الدینی - شهرستانی - دکتر متین - اخلاقی - مافی - دکتر قهرمان - دکتر فریور - پزشکپور - دکتر وفا - جوانشیر - دکتر خسروی - مهندس اخوان - فولادوند - سلیمانی کاشانی - پرتو مخبر فرهمند - مروتی - عترت - دکتر خزائی - ایلخانی پور - محمدولی قراچورلو - دکتر عظیمی - دکتر کلانی - سرتیپ پور - صدری کیوان - دکتر صاحبفام - خانم سعیدی - عباس میرزائی - قوسوی - صائب - دکتر امامی خوئی - عجم - مجد - کورس - شیخ بهائی - فیاض - پدرامی - مهندس زر آور - کمالوند - پزشکی - مسعودی - صادق سمعی - اهری - انشاء - موسوی ماکوئی - مهندس ریاحی - تیمسار وحدانیان - موقر - بدر صالحیان - تیمسار نکوزاد - مصطفوی نائینی - مهندس اسدی سمیع - غلام نیاکان - دکتر بیت منصور - دانشمند - مهندس عطشانی - دکتر کیدان - مهندس زنجانچی - دکتر عاملی تهرانی - فهیمی - ملک زاده آملی - دکتر خیر اندیش - اولیاء - کاسمی - عامری - مهندس بهبودی - مهندس بریمانی - قراچورلو - دکتر برومند - پورساطع - مریدی - بهادری - موسی صالحی - قاضی زاده -

دکتر درودی - سلیمانی - دکتر مدنی - بهنیا - کلانتر هرمزی - صدقیانی زاده - دکتر صفائی - جوادی - ادیب سمعی - دکتر گناگیک - دکتر سعید مرتضوی - مهندس اربابی - ماهیار - دکتر شفیع امین - شاخوئی - فخر طباطبائی - تیمسار همایونی - معیری - دکتر صالحی - مبارکی - صائبی - امیر احمدی - تیمسار حکیمیان - دکتر یگانگی - زرگزاده - پردلی - دکتر اسفندیاری - کلانتری - ساکینیان - جاماسبی - کریم بخش سعیدی - آموزگار - رامبد - دکتر مدرسی - توسلی - امام مردوخ شیخ الاسلامی - مهندس معینی - ضیاء احمدی - دکتر وحیدنیا - دکتر بهبهانی - مهندس صائبی - روستا - مهندس اردلان - رضازاده - دکتر بقائی یزدی - ملک افشاری - دکتر اصولی - دکتر رهنوردی - دکتر محقق - صادقی - دکتر رفعت - مهرزاد - مؤید امینی - حق شناس - جهانشاهی - فرهادپور .

(آراء مأخوذه شماره شد و نتیجه بقرار زیر اعلام گردید).

آراء موافق ۱۶۰ رأی

آراء ممتنع ۲۶ رأی

رئیس: لایحه با ۱۶۰ رأی موافق و ۲۶ رأی ممتنع تصویب شد برای تصویب به مجلس سنا فرستاده میشود.

موافقین - آقایان: ملک افشاری - روحانی - حشاشناس - دکتر حبیب دادفر - عجم - رضازاده - دکتر مدنی - سعیدوزیری - دکتر بقائی - مهندس اسدی سمیع - جوادی - دکتر حیدرقلی برومند - روستا - خانم بزرگ نیا - کلانتر هرمزی - دکتر خیر اندیش - مهندس قادر پناه - دکتر امامی خوئی - خانم جهانبانی - صدری کیوان - مهندس اربابی - قاضی زاده - بختیاری پور - صدقیانی زاده - دکتر یگانگی - رضوی - مهندس پروشانی - خانم دکتر دولتشاهی - خانم تربیت - ثامن - دکتر شریعت - خانم ابتهاج سمعی - مهندس معینی زند - دکتر مهذب - دکتر اسدی - دکتر کفائی - اصولی - سلیمانی - شاخوئی - مهندس عطشانی - موسوی - شیخ الاسلامی - ملک زاده آملی - عامری - مهندس بزیمانی - دکتر یزدان پناه - مهندس کیا - دکتر نجمی - مهندس عدل - دکتر عظیمی

مهندس کیا کجوری - پور بابائی - مهندس ریاضی - دکتر مهدوی - دکتر زعفرانلو - مهندس حسین زر آور - دکتر کلانی - دکتر امین غنی - محدث زاده - انشاء - دکتر متین - عباس میرزائی - مجد - کورس - شیخ بهائی - فیاض - مهندس ارفع - دکتر پرتو اعظم - مهندس ریاحی - دکتر بیت منصور - صائب - خانلو قراچورلو - دکتر گناگیک - هواکیمیان - مافی - دکتر قهرمان - محمدولی قراچورلو - مهندس فروهر - دکتر ستوده - امامی رضوی - تهرانی - تیمسار وحدانیان - موسوی ماکوئی - جهانشاهی - دکتر کیدان - مهاجرانی - غلام نیاکان - دکتر امین - تیمسار همیونی - پورساطع - بهنیا - دکتر صالحی - مهندس برومند - مهرزاد - تیمسار نکوزاد - جوانشیر - کمالوند - دکتر حکیم شوشتری - دانشمند - پدرامی - پزشکی - مهندس زنجانچی - مریدی - مسعودی - مهندس معینی - مهندس اردلان - محسنی مهر - بهادری - دکتر سعید - بدر صالحیان - دکتر بهبهانی - مهندس پرویز بهبودی - تیمسار حکیمیان - دیهم - ضیاء احمدی - اولیاء - صالحی اخلاقی - کاسمی - خسروی - فروتن - ماهیار - سلیمانی کاشی - مهندس عترت - ادیب سمعی - زرگزاده - مرتضوی - صائبی - خانم سعیدی - مبارکی - شاهده -

مهندس یار محمدی - دکتر حبیب الهی - سرتیپ پور - دکتر خزائی - فهیمی - دکتر ملکی - دکتر فریود - دکتر صفائی فولادوند - دکتر معظمی - مرندی - ایلخانی پور - مهندس سهم الدینی - معیری - مهندس اخوان - بوشهری - مهندس صائبی - توسلی - مصطفوی نائینی - اهری - دکتر الموتی - دکتر صاحبفام - دکتر موثقی - امیر احمدی - صادقی - معزی - دکتر رهنوردی - دکتر درودی - دکتر اعتمادی - شهرستانی - دکتر وفا .

ممتنعین - آقایان:

آموزگار - امام مردوخ - ابوذر - دکتر اسفندیاری - پزشکپور - پردلی - جاماسبی - دکتر حکمت - رامبد - دکتر رفعت - ساکینیان - سعیدی - صادق سمعی - دکتر عاملی تهرانی - فخر طباطبائی - دکتر فریور - کلانتری - دکتر محقق - پروفسور مخبر فرهمند - مروتی - موقر - مؤید امینی - یوسفی - دکتر مدرسی - دکتر اسدی - دکتر شریعت - فرهاد پور .

۸ - طرح گزارش شور اول کمیسیون اقتصاد راجع به لایحه تکمیل نامه های مبادله شده بر اساس قانون جلب سرمایه های خصوصی کشورهای متحده امریکای شمالی

رئیس: گزارش شور اول لایحه تکمیل نامه های مبادله شده بر اساس قانون جلب سرمایه های خصوصی کشورهای متحده امریکای شمالی مطرح است فرائت میشود .

(بشرح زیر خوانده شد)

گزارش شور اول از کمیسیون اقتصاد

بمجلس شورای ملی

کمیسیون اقتصاد در جلسه ۹ آذرماه ۱۳۴۸ باحضور آقای گودرزی معاون وزارت امور خارجه لایحه شماره ۴/۱۴۰ - ۱۳۴۸/۸/۲۱ دولت راجع به تکمیل نامه های مبادله شده بر اساس قانون جلب سرمایه های خصوصی کشورهای متحده امریکای شمالی (مصوب ۳۰/۴/۱۳۳۶) را که بشماره ۱۰۱۴ چاپ گردیده مورد رسیدگی قرارداد و تصویب کرد . اینک گزارش آن رابه مجلس شورای ملی تقدیم میدارد .

لایحه قانون تکمیل نامه های مبادله شده بر اساس قانون جلب سرمایه های خصوصی کشورهای متحده امریکای شمالی (مصوب ۳۰/۴/۱۳۳۶)

ماده واحده: بدولت اجازه داده میشود در تکمیل نامه های مبادله شده در شهر یورماه ۱۳۳۶ در باره سرمایه گذاری امریکادونامه ضمیمه را امضاء و مبادله نماید .

مخبر کمیسیون اقتصاد مهندس معتمدی گزارش شور اول از کمیسیون امور خارجه بمجلس شورای ملی

کمیسیون امور خارجه در جلسه ۱۳ آذرماه ۱۳۴۸ باحضور آقای گودرزی معاون وزارت امور خارجه لایحه دولت راجع به تکمیل نامه های مبادله شده بر اساس قانون جلب سرمایه های خصوصی کشورهای متحده امریکای شمالی (مصوب ۳۰/۴/۱۳۳۶) را مورد رسیدگی قرارداد

و مصوبه کمیسیون اقتصاد را در این مورد تأیید و تصویب کرد. اینک گزارش آنرا بمجلس شورای ملی تقدیم می‌دارد.

مخبر کمیسیون امور خارجه - مافی

گزارش شورای اول از کمیسیون دارائی بمجلس شورای ملی کمیسیون دارائی در جلسه ۱۹ آذرماه ۱۳۴۸ با حضور نماینده دولت لایحه مربوط به تکمیل نامه‌های مبادله شده بر اساس قانون جلب سرمایه‌های خصوصی کشورهای متجده آمریکای شمالی (مصوب ۳۰/۴/۱۳۳۶) را مورد رسیدگی قرار داد و مصوبه کمیسیون اقتصاد را در این مورد تأیید و تصویب کرد.

اینک گزارش آنرا بمجلس شورای ملی تقدیم می‌دارد.

مخبر کمیسیون دارائی - دانشمند

رئیس - کلیات لایحه مطرح است آقای رامبد بفرمائید.

رامبد - این بحثی است که در اغلب لوائح مشابه پیش می‌آید یعنی دولت بعد از مطالعاتی توجه میکند که اگر از مجلس اجازه بگیرد با جلب سرمایه‌ای بکند یا امتیازی بکسی بدهد یا اقدامی بکند نتایجی از جنبه سیاسی یا از جنبه اجتماعی یا اقتصادی نصیب ملت ایران میشود ولی هر نماینده‌ای موظف نیست که در تمام امور تمام آمارها و تمام اطلاعات و تمام ارقام نتیجه شده از اقدامات قبلی که باعث تصمیم جدید دولت یا توقف یا گسترش آن امر شده است مطلع باشد از این جهت من این تقاضا در حال حاضر از نمایندگان دولت که حاضرند دارم و برای آینده از حضور مبارک جناب آقای رئیس مجلس این استدعا را دارم که اعم از اینکه من بیانم وقت مجلس را در این مورد بگیرم هر لایحه دولت در این دوره علم و عدد و تئوری باید مترتب بیک گزارش مستندی باشد که مابین سرمایه‌گذاری و اجرا جلب کردیم تا بحال چه نتیجه‌ای گرفته ایم و اشکال کارچی بوده است و استفاده‌ای که بود چی بوده و حالا با تقدیم این لایحه چه نمره‌ای میخواهد بگیرد و این آن چیزی است که من حالا استدعا دارم توجه بفرمائید.

رئیس - آقای گودرزی بفرمائید.

گودرزی (معاون وزارت خارجه) - با اجازه مقام

ریاست بطوریکه در لایحه ملاحظه می‌فرمائید بنا بر تقاضا و پیشنهاد دولت ایران از دولت آمریکا تقاضا کرده متقابلا برای ایجاد شرایط بکسان سرمایه‌های ایرانی هم که در آمریکا سرمایه‌گذاری میشود همانطور تضمین بشود و منظور بیشتر از تقدیم این لایحه انجام این تقاضا است که مورد موافقت دولت آمریکا هم قرار گرفته است.

رئیس - آقای رامبد قانع شدید؟

رامبد - بنده مشکلم اول یکی بود حالا دو تا شد حالا تقاضا می‌کنم توضیح بیشتری در اطراف سرمایه‌گذاری ایران در آمریکا هم بفرمائید.

رئیس - آقای رامبد چون لایحه در شور اول است پیشنهاد می‌فرمائید در کمیسیون هم هر اطلاعی که بخواهد در اختیارتان گذاشته خواهد شد نظر دیگری در کلیات لایحه نیست؟ (اظهاری نشد) ورود در شور ماده واحده رأی می‌گیریم خانمها و آقایانیکه موافقت خواهش میکنند قیام فرمائید (اکثر برخاستند) تصویب شد. ماده واحده مطرح است نظری نیست؟ (اظهاری نشد) پیشنهادی هم نرسیده لایحه برای شور دوم بکمیسیونتهای مربوط ارجاع میشود.

۹- اعلام وصول و قرائت چهار فقره نامه‌های

رسیده از دولت در اجرای قانون نحوه خرید ماشین آلات

رئیس - نامه‌هایی از دولت رسیده است برای اطلاع مجلس قرائت میشود.

(بشرح زیر خوانده شد)

ساحت مقدس مجلس شورای ملی

بارعایت ماده واحده «قانون نحوه خرید ماشین آلات و سایر لوازم برای اجرای طرحهای مصوب برنامه‌های عمرانی کشور» مصوب ۲۴ خرداد ماه ۱۳۴۵ موافقتنامه اعتباری بمنظور تأمین هشتاد درصد هزینه‌های ارزی خرید ۴۸۰ دستگاه دوراهی کامل راه آهن که جمع کل هزینه ارزی آن بالغ بر یک میلیون و هفتصد و سی و چهار هزار و شصت و سی (۱۷۳۴۶۳۰) دلار آمریکائی است با شرکت ایتینا ناسنال ایمپکس هند در تاریخ هشتم دسامبر ۱۹۶۹ منعقد گردیده است. اعتبار مذکور در ده قسط

متوالی و متساوی ششماه بصورت سفته باز پرداخت میگردد و به مانده اقساط باز پرداخت نشده بهره‌ای از قرار پنج و نیم (۵-۱) درصد در سال تعلق خواهد گرفت و سررسید اولین قسط ششماه بعد از تاریخ حمل کالا میباشد. این گزارش در اجرای تبصره (۲) ماده واحده فوق‌الذکر تقدیم میگردد.

از طرف نخست‌وزیر - محمود کشفیان

ساحت مقدس مجلس شورای ملی

باستناد ماده ششم قانون برنامه عمرانی چهارم کشور مصوب ۲۷ اسفند ۱۳۴۶ و با رعایت ماده واحده قانون نحوه خرید ماشین آلات و سایر لوازم برای اجرای طرحهای مصوب برنامه‌های عمرانی کشور مصوب ۲۴ خرداد ماه ۱۳۴۵ موافقتنامه اعتباری بمنظور تأمین ۸۰ درصد هزینه ارزی خرید یک دستگاه دیزل ژنراتور ۴/۹ مگاواتی که جمع کل هزینه ارزی آن بالغ بر ۲۰۵/۸۰۸ پیره انگلیسی است با شرکت مرلیس بلاک استون لیمیتد در تاریخ ۱۵/۹/۴۸ منعقد گردیده است. اعتبار مذکور در ۱۴ قسط متساوی متوالی ششماه بصورت سفته باز پرداخت میگردد و به مانده اقساط باز پرداخت نشده بهره‌ای از قرار شش درصد در سال تعلق خواهد گرفت و سررسید اولین قسط سه ماه بعد از تاریخ آخرین حمل میباشد. این گزارش در اجرای تبصره (۲) ماده واحده فوق‌الذکر تقدیم میگردد.

از طرف نخست‌وزیر - محمود کشفیان

ساحت مقدس مجلس شورای ملی

بارعایت ماده واحده «قانون نحوه خرید ماشین آلات و سایر لوازم برای اجرای طرحهای مصوب برنامه‌های عمرانی کشور» مصوب ۲۴ خرداد ۱۳۴۵ موافقتنامه اعتباری بمنظور تأمین هشتاد و پنج درصد هزینه‌های ارزی خرید تجهیزات سنگین کاتر پیلاژ که جمع کل هزینه ارزی آن بالغ بر دو میلیون و هفتاد و شش هزار و هفتصد و سی و شش دلار و بیست و پنج سنت آمریکائی (۲۵/۷۶۷۳۶/۲۵) دلار آمریکا است با شرکت سهامی ماشینهای راهسازی نماینده مجاز شرکت کاتر پیلاژ آمریکا در تاریخ هشتم دسامبر ۱۹۶۹ (۱۷ آذرماه ۱۳۴۸) منعقد